

IVO VAN HOVE REGISSEERT 'LA CLEMENZA DI TITO' IN DE MUNT

‘Een twijfelende politicus is de interessantste’



Ivo Van Hove nodigt alle politici uit om naar 'La clemenza' te komen kijken. © Baus/De Munt

Theatermaker Ivo van Hove is zuinig met operaregies. Mozart is een van zijn recentere ontdekkingen. ‘Een aria valt bij Mozart nooit zomaar uit de lucht.’ **GEERT VAN DER SPEETEN**

Op zijn 22ste zag Ivo van Hove per toeval een opera op tv. Het was *La clemenza di Tito*, in de legendarische versie van Karl-Ernst en Ursel Herrmann in de Munt. ‘Opera gold toen als een bestoft en ouderwets genre, waar we ver weg van bleven. We gingen naar de film, of naar Jan Decorte. Maar wat ik zag, frappeerde mij. Het had inhoud, en het was echt theater.’ Dertig jaar later is er ruimte voor een andere lezing in de Munt, denkt Van Hove. *La clemenza* torst al lang niet meer de reputatie van een onvoldragen opera, een opdrachtwerk dat Mozart in nog geen drie weken in elkaar flanst. Het stuk maakt deel uit van het vaste repertoire en hoeft geen verdediging meer.

De voorstelling van Ivo van Hove gaat over de rol van het geweten, maar ook over leiderschap en lij-

den. ‘Vaak wordt deze opera opgevat als *La tragedia di Sesto*, verwijzend naar de man die een mislukt complot smeedt tegen Titus. Maar niet voor niets maakt Mozart van Titus het hoofdpersonage.’ Als kersverse keizer wordt Titus meteen met een uitdaging geconfronteerd. De wet laat niet toe dat een vrouw van buiten Rome – met name zijn Palestijnse prinses – keizerin wordt. Van Hove: ‘In plaats van de gloriërende Titus, zien we de man met een gebroken hart die zich afvraagt of het keizerschap opweegt tegen de liefde. Zo heb ik het geregisseerd: stap voor stap zie je een echte leider groeien. Titus is op het einde bereid om tegen de wetten van Rome in te gaan. Met geweld, zo luidt zijn overtuiging, kan er geen betere wereld tot stand komen.’

Van Hove nodigt alle politici uit om naar *La clemenza* te komen kijken. ‘Deze machtshebber neemt



Ivo van Hove. © hh

‘Ik ben laat met opera begonnen, en dat was een goede beslissing. Voor opera heb je veel ervaring nodig’

risico's omdat hij beziel is door nieuwe ideeën. Een twijfelende politicus is voor mij interessanter dan een zelfverzekerde. Ik heb mij bij deze voorstelling geïnspireerd op de *Wouter Tapes*. In die documentaire kregen we een menselijk portret van de voormalige PvdA-leider Wouter Bos. Hij omringde zich met vrienden die hem op zijn fouten wezen of kritiek gaven.’

Verleiding

La clemenza di Tito eindigt voor Van Hove hoopvol, ook al schart de keizer alleen gebroken mensen rond zich. ‘Het is geen happy end, en alle problemen zijn niet opgelost. Maar centraal staat wel een man die bevlogen vooruit kijkt. Die glimp vind je ook terug in de muziek van Mozart, een componist die op het eind van zijn leven een soort lichtheid vond.’ De regisseur hoort wel eens dat er veel zwartgalligheid schuilt in zijn theatervoorstellingen. Daar is hij het niet mee eens. ‘Bitterheid of cynisme zijn mij vreemd. Ik ga op zoek naar de kansen die openliggen. Die trof ik ook aan in deze spirituele opera, die filosofisch van opzet is. En in de recitatieven, die ik bijna allemaal bewaard heb, vond ik veel psychologisch materiaal dat de personages typeert. Een aria valt bij Mozart nooit zomaar uit de lucht.’

Ivo van Hove is al zo'n tien jaar actief in de operasector en blijft gefascineerd door de kunstvorm. Wagner, Mozart, Tsjaikovski, Verdi: hij verkeert in de fase dat alles elke keer weer nieuw is. De verleiding was vaak groot, zegt hij. ‘Ik kreeg veel aanbiedingen. Maar ik ben laat met opera begonnen, en dat was een goede beslissing. Voor opera heb je veel ervaring nodig. Er zijn zoveel facetten waar je rekening moet mee houden. En je moet durven aanvaarden dat er jou al een regisseur vooraf is gegaan. Je wordt geleid: in het libretto en in de muziek ligt alles al vast. Het maakt de interpretatiemogelijkheden beperkter dan in theater. Maar als je dat aanvaardt, vind je een grote vrijheid.’ Livemuziek gaat diep, is zijn ervaring. ‘Ze kan je overmannen en je overstijgen. *Götterdämmerung* was een van de weinige voorstellingen die ik maakte waarbij ik een traan gelaten heb. Ook Mozart kan mij diep ontroeren. Mijn goede raad aan collega-regisseurs: muziek is de taal van opera. Als je er niets mee hebt, begin er dan niet aan.’

‘La clemenza di Tito’ gaat vanavond in première in de Munt. Voorstellingen tot 26/10.